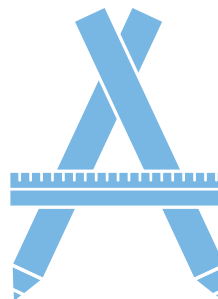

2. PLANLÆGNING

Næste fase i Livscyklushjulet er planlægningsfase, som er et afgørende trin i omstillingen af din kunstproduktion til at være så bæredygtig som muligt. Det er her, du begynder at omsætte din vision til konkrete handlinger og udvikler en strategi for at reducere klimapåvirkningen fra dine kunstværker.

Bortset fra publikumstransport, så har materialer generelt set den største klimapåvirkning. Ved at sætte tid af til grundigt at planlægge, hvilke materialer du vil bruge, så er der stor mulighed for at reducere CO₂e-udledningen og vælge klimavenlige alternativer. 80% af et værks klimapåvirkning stammer fra beslutninger, der er taget i planlægningsfasen.

Hvis du har lavet en klimahandlingsplan, så tag udgangspunkt i den, så du ved, hvad du vil have fokus på.

*Det vi gør i et lille hjørne herover
hos Teater Fluks, kan have en
stor effekt ude i samfundet*

Rasmus Skov, Teater Fluks

Hvad gør jeg selv?

- Jeg bruger genanvendelige og genbruge materialer.
- Jeg skifter materialer ud til mere klimavenlige alternativer.
- Jeg har en plan for, hvad der skal ske med materialerne efter brug.
- Jeg reducerer affaldsmængden.

Her er nogle tips til, hvad du også kan gøre:

- Køb materialer med lang levetid, hvis kunstværket har som mål at være et længerevarende værk
- Sæmmensæt materialer så de let kan skilles ad efter endt brug
- Køb genbrugte eller genanvendte materialer for at sænke materialets CO₂e-aftryk. Du kan finde gratis materialer ved [REUSE](#) eller [Lisbjerg genbrugsstation](#)
- Gå efter materialer med det laveste CO₂e-aftryk
- Minimér brugen af engangsprodukter
- Brug standardmål på fx træplader, så du mindsker afskæring og derved spild
- Brug giftfri og vandbaseret maling med lavt indhold af flygtige organiske forbindelser (VOC'er)

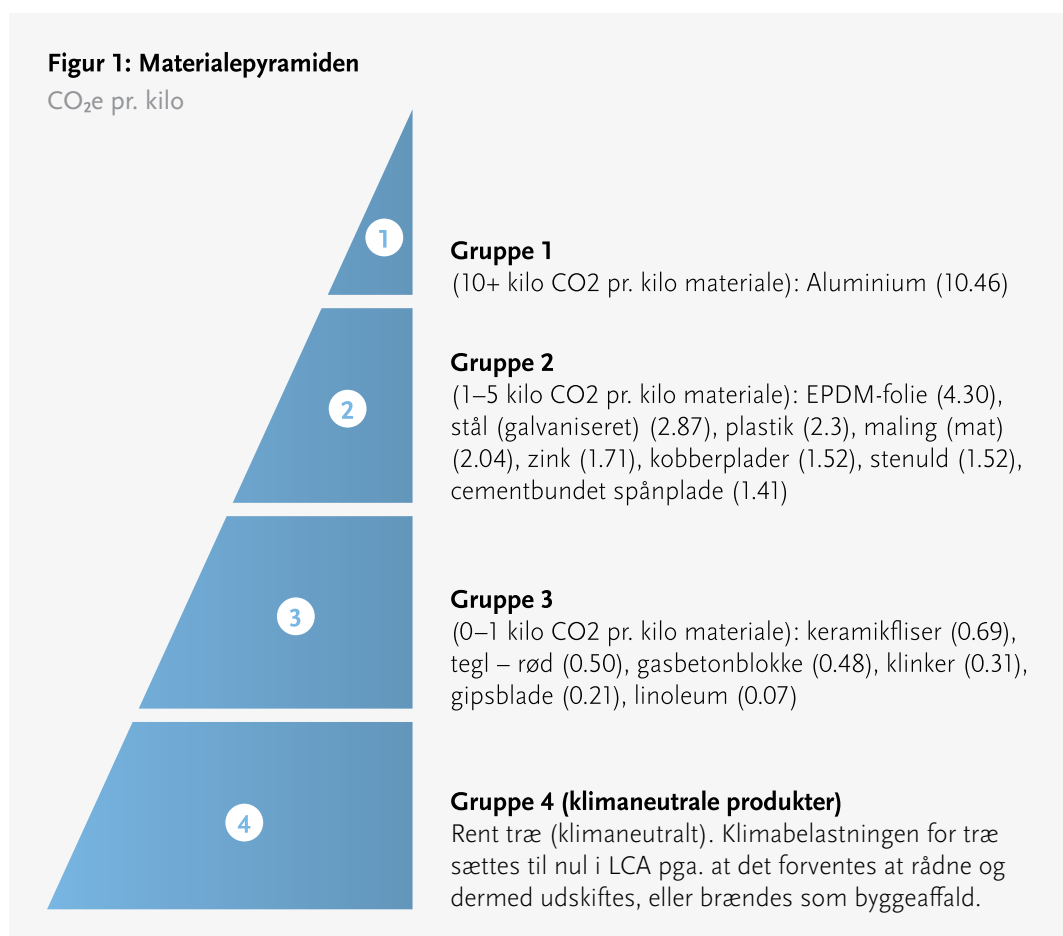
De 4 G'er

I forhold til materialer kan du bruge de **fire G'er** som kunstnerisk ramme for skabelsen af et kunstnerisk værk for at minimere kunstværkets CO₂e-aftryk:

Materialepyramiden

Materialer kan have CO₂e-udledning i mange af materialets faser. I nedenstående tabel er medtaget CO₂e fra produktfasen, som er udvinding af råmaterialer, transport og materialeproduktion. De fleste af CO₂-tallene stammer fra **Materialepyramiden**, der er et interaktivt værktøj, som følger samme model som madpyramiden. Vælg derfor mindst fra toppen og mest fra bunden.

I det følgende afsnit vil vi gå lidt i dybden med nogle specifikke materialer (maling, tekstiler), så du får mere indsigt i hvert enkelt materiales egen klimapåvirkning.

Maling

Undersøg og vælg maling, der er markeret som miljøvenlig eller bæredygtig. Disse malingstyper er ofte lavet af naturlige og ikke-giftige materialer og har en lavere indvirkning på klimaet. Se efter maling, der er certificeret med miljømærker som Svanemærket eller EU-Blomsten ([se bilag 1](#)).

Det, du primært skal være opmærksom på, er frigivelsen af flygtige organiske forbindelser (VOC'er) fra malingen. VOC'er er en gruppe kemikalier, der kan fordampe i luften ved stuetemperatur. De findes i mange traditionelle malinger og bidrager til luftforurening og indendørs luftkvalitet. Vælg maling med lavt eller nul VOC-indhold for at minimere den negative klimapåvirkning og forbedre indeklimaet.

Mange traditionelle opløsningsmiddelbaserede malinger indeholder høje niveauer af VOC'er, som kan bidrage til luftforurening og sundhedsproblemer. Imidlertid er der nu lav-VOC og malinger uden VOC (f.eks. vandbaserede malinger) tilgængelige på markedet, som er designet til at minimere eller eliminere frigivelsen af VOC'er. Vandbaseret maling er også lettere at rengøre og har kortere tørretid, hvilket kan reducere energiforbruget i malerprocessen.

Vælg derfor lav-VOC eller malinger uden VOC, der både bidrager til lavere klimabelastning og er bedre for dit helbred.

Køb i den rette mængde: Beregn nøje den nødvendige mængde maling, du har brug for til dit projekt, og undgå overflødigt spild. Dette reducerer affald og CO₂-udledning forbundet med produktion og bortskaffelse af overskydende maling.

Tekstiler

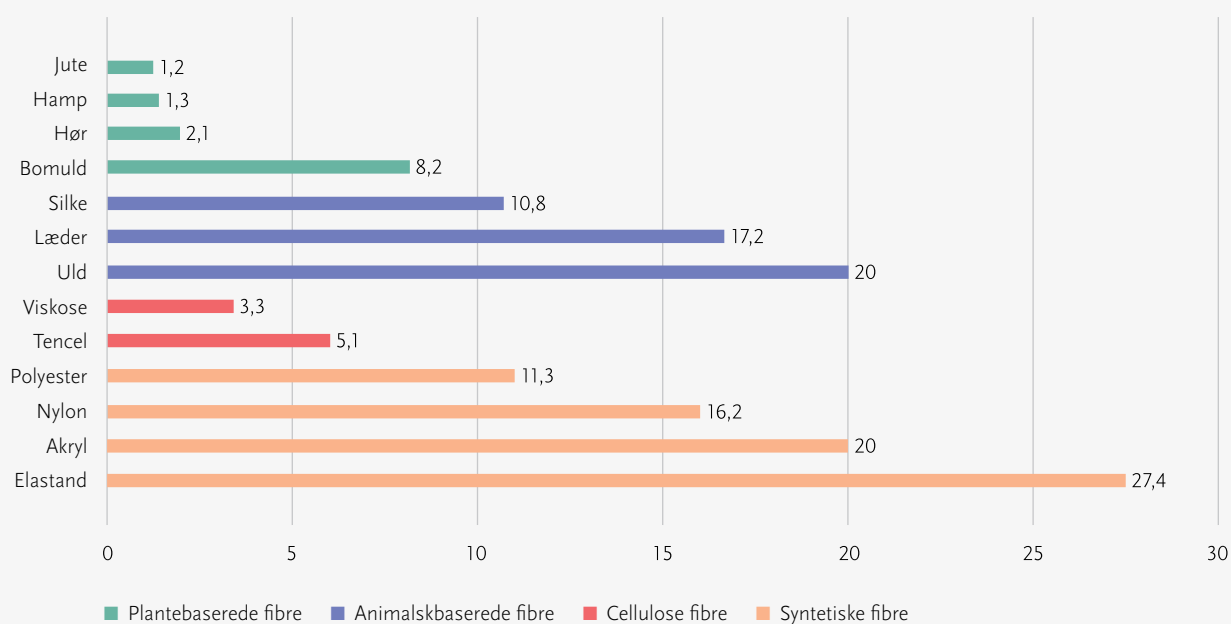
Tekstiler er en kompliceret størrelse, fordi det kan være svært at indhente information om, hvordan det er blevet lavet, hvem der har lavet det, hvad CO₂e-udledningerne er på de tekstiler, du køber osv. osv. Hvis du skal købe noget nyt så hold øje med certificeringsanvisningerne og vær bevidst om hvor meget du bestiller online – transport af tekstiler bonner nemlig også ud på hele dit klimaregnskab.

Spørg dig selv:

- Kan jeg bruge genbrugstøj eller tekstiler i stedet for nye? Måske det kan lejes?
- Kan jeg vælge tekstiler, der er certificerede, hvis de skal være nye?
- Kan jeg købe fysisk i stedet for online?
- Kan jeg vælge naturlige tekstiler såsom økologisk bomuld, hamp eller hør i stedet for syntetiske?
- Kan jeg vælge tekstiler, der er farvet med plantefarver?
- Kan jeg undgå tekstiler, der er behandlet med brand-imprægnering?

Tekstilproduktion har et betydeligt CO₂e-aftryk. Dette skyldes primært to faktorer: produktion af selve tekstilerne og transporten af dem. Produktionen af syntetiske materialer såsom polyester og nylon kræver fossile brændstoffer, som bidrager til udledningen af CO₂e. Yderligere kan farvning og behandling af tekstiler med kemikalier også bidrage til udledning af CO₂e. For at reducere CO₂e-aftrykket i en kunstnerisk produktion med tekstiler, kan man vælge at bruge genanvendte materialer eller materialer med lavere CO₂e-aftryk. I nedenstående figur, kan du se de forskellige tekstilers CO₂e-aftryk pr. kilo materiale.

Figur 2: Udledning af tekstiler

Det er vigtigt at bemærke, at udledningen af CO₂e varierer afhængigt af flere faktorer såsom produktionsprocessen, transport og energikilder. Derfor kan der være forskelle i udledningen for samme materiale, afhængigt af producent og produktionssted.

Transport

Transport optræder i næsten alle faser i livscyklushjulet – dog især under produktionsfasen og levetidsfasen. Hvis du i din vision f.eks. har valgt at have fokus på transport, så er det her i planlægningsfasen, at du skal lave din research og tage nogle beslutninger om, hvordan du vil nå i mål med din klimaindsats i forhold til transport.

VIDSTE DU?

Landtransporten, herunder lastbiler, varebiler og busser, står for ca. **32 procent af transportsektorens CO₂-udledning** i Danmark.

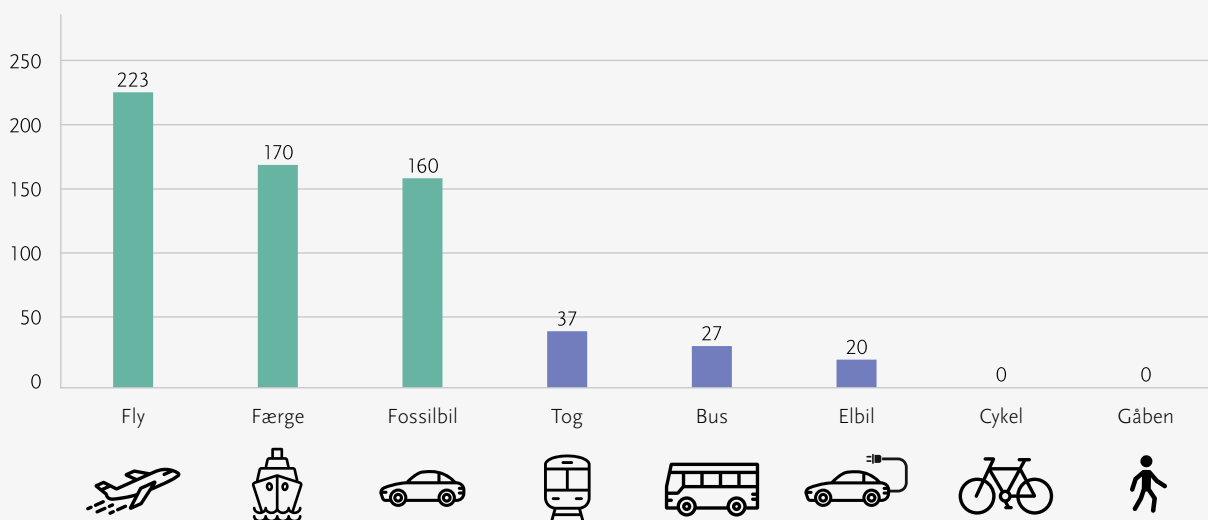
Brug planlægningsfasen til at skabe et overblik over f.eks. værkets proportioner, og hvordan det skal transporteres rundt, samt undersøge mulighederne for alternative transportløsninger. Lav – hvis muligt – en transportplan for dit værk eller på din turne, således du allerede tidligt forholder dig til forskellige muligheder for transporten.

Du kan starte med at spørge dig selv:

- Skal mit værk opføres i lokalområdet for at minimere transportforbruget eller skal det ud i verden og i så fald hvordan?
- Hvordan vil jeg transportere værket?
- Kan jeg reducere transportbehovet ved at lade værket være længere tid samme sted?
- Kan jeg stille krav til min vognmand om at køre på el eller brint?
- Hvordan kommer jeg selv til og fra arbejde?
- Kan jeg kigge på delebilsløsninger og køre med andre, fremfor at køre alene?

Figur 3: Udledning fra forskellige transportformer

Gram CO₂ pr. person pr. km.

Den grønne forplejning

Hvad enten du er på turné, afholder møder, har premiere, har fernisering eller arrangerer et kunstprojekt, så træf et valg vedrørende forplejning og de fødevarer, der tilbydes.

VIDSTE DU?

Ifølge Global Afrapportering 2022 fra regeringen udgør fødevarer og drikkevarer **ca. 27 procent af Danmarks samlede forbrugsudledninger**. Her er forbruget af kød den største kilde til drivhusgasudledninger inden for føde- og drikkevarer.

Spørg dig selv:

- Hvor kommer maden fra?
- Er det lokalt eller er det fødevarer produceret i den anden ende af verden?
- Er det muligt at erstatte kødet med plantebaserede alternativer?

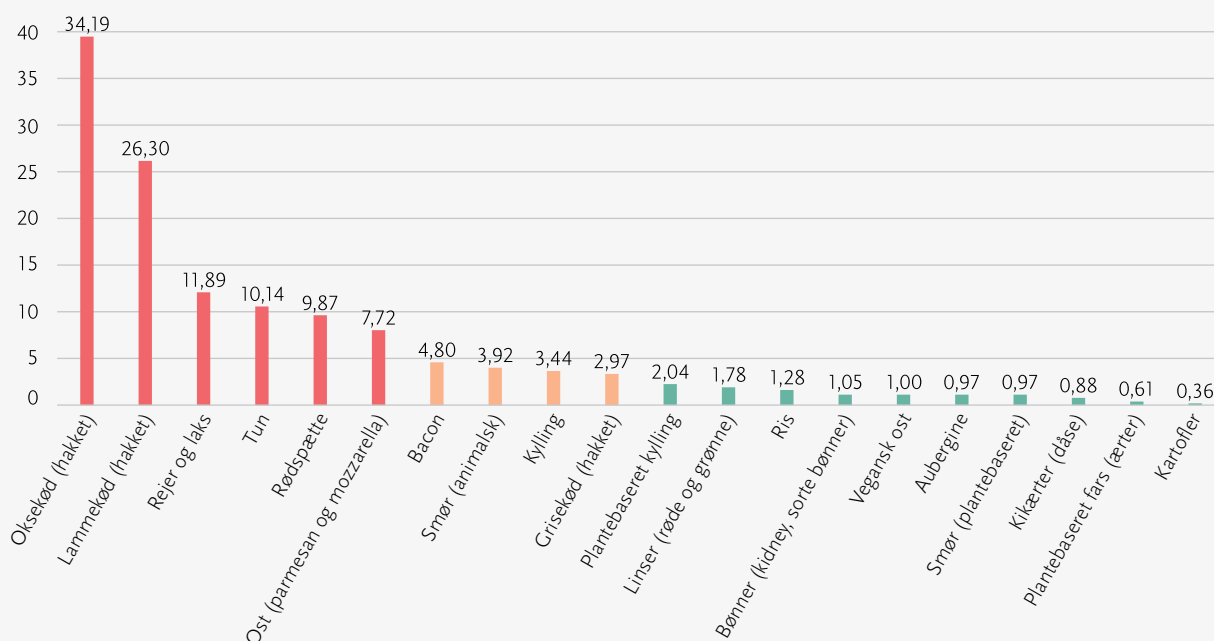
Det kan du gøre:

- Tag en beslutning om, at der kun udbydes vegetarisk eller vegansk mad ved forplejning af personale, der hjælper eller indgår i kunstproduktionen
- Undersøg udvalget af spisesteder i de byer du besøger i forbindelse med turneer, der tilbyder plantebaseret, vegetarisk eller sæsonbaseret kost
- Arbejd målrettet på at forhindre madspild
- Vælg vegetariske eller veganske retter, hvis du skal holde en fernisering eller reception
- Vælg lokale råvarer og spis efter sæson
- Gå i dialog med dine leverandører, så de beregner klimaaftrykket på deres fødevareudbud

Nedenstående figur viser forskellen i CO₂e-udledning for henholdsvis animalske og plantebaserede fødevarer. Fødevareproduktionens CO₂e-udledning er en af hovedårsagerne til øgede drivhusgasemissioner, der bidrager til accelererende klimaforandringer. Når vi sammenligner CO₂e-udledningen mellem animalske og plantebaserede fødevarer, bliver det tydeligt, at plantebaserede fødevarer generelt har markant lavere CO₂e-udledning end animalske fødevarer.

Figur 4: Animalske- og plantebaserede fødevarer

CO₂e pr. kilo

CO₂e-tallene er baserede på [CONCITO's Den Store Klimadatabase](#).

Sara Fink Søndergaard og Rasmus Skov.
Fotograf: Marie Nyeng

Teater Fluks, der blev grundlagt af de kunstneriske co-ledere Rasmus og Sara i 2011, producerer originale og intime værker. Gennem poetiske, kunstneriske oplevelser, nye erkendelser og positive forstyrrelser sigter Teater Fluks mod at skabe positive forandringer – i den enkelte og dermed potentielt i hele samfundet. Teater Fluks tilstræber at omfavne en cirkulær tænkning i den kunstneriske udvikling ved blandt andet at lave genopsætninger af deres forestillinger, men samtidig ved at udnytte materialer og research fra tidligere forestillinger i nye opsætninger.

Bæredygtighed har dog også et vigtigt socialt aspekt hos Teater Fluks; det handler f.eks. også om at have et bæredygtigt arbejdsliv, hvor det skal være muligt at have en kunstnerisk praksis uden at gå på kompromis med familielivet.

'Betonkadaver'.
Fotograf: Gorm Branderup

Det kan dog være udfordrende for Teater Fluks altid at træffe de mest bæredygtige valg. F.eks. kan de være nødsaget til at lave materielle ændringer i en produktion op til premieren, og en stram tidsplan kan gøre det svært at købe genbrugsmaterialer. Det er dog en vigtig del af Teater Fluks' DNA, at materialerne skal have et efterliv. Hvis de ikke kan bruge materialerne mere, så spørger de rundt i deres miljø og hører, om nogen kan bruge dem. Det kan de som oftest altid. Her går den cirkulære tankegang igen.

Teater Fluks vil kunne bruge Klimahåndbogen til at få et konkret hjælpeværktøj, når de er ved at producere forestillinger. Her vil de kunne få viden om hvilke materialer, der er mest muligt bæredygtige, og derved vælge materialer på et informeret grundlag.